

*Sven Lannoo
en Sander Nachtergaele*

“We hebben onszelf moeten heruitvinden als leraar”

Op 5 oktober is het zoals elk jaar Internationale Dag van de Leraar: een mooie gelegenheid om stil te staan bij de uitdagingen waar leraren vandaag de dag bij ons in Vlaanderen mee te maken krijgen. Waar je niet naast kan is de coronapandemie die al anderhalf jaar extra druk zet op ons onderwijs. Vers van de pers is er de nieuwe cao en sinds kort is er ook een aangepaste regeling voor de vaste benoeming van leraren. Samen met twee jonge ACV-vakbondsafgevaardigden maken we de balans op. Sven Lannoo is kleuterleider in het Sint-Gregoriuscollege in Gentbrugge en al 3 jaar vakbondsafgevaardigde voor het Christelijk Onderwijzersverbond (COV). Sander Nachtergaele geeft les in het middelbaar onderwijs in Don Bosco in Zwijnaarde en is al 4 jaar actief als vakbondsafgevaardigde voor de Christelijke Onderwijscentrale (COC).

Hoe hebben jullie de coronapandemie ervaren: als leraar, maar ook als vakbondsafgevaardigde?

Sven: “De scholen in het basisonderwijs bleven het grootste deel van de tijd open. Het was een erg uitdagende periode met veel onduidelijkheid. Collega’s waren soms bang, boos of gefrustreerd, wisten niet goed wat doen. De regels over wat wel en niet kon veranderen zo snel, dat niemand nog helemaal kon volgen. Bij ons op school zijn er veel kinderen met anderstalige ouders. Vaak krijg je heel wat uitgelegd aan de schoolpoort door gebaren te gebruiken en via mimiek. Mondmaskers maken dat echter minder makkelijk. Ook de periode dat de kinderen thuis moesten blijven was niet evident. Niet alle ouders zijn digitaal mee, sommigen hebben ook geen mailadres. Contact via Whatsapp of via telefoon lukt wel, maar verloopt vaak moeizaam. Probeer dan maar eens om een digitaal oudercontact te houden.”

Sander: “Ik geef les in het middelbaar, en bij ons op school was er al snel sprake van lesgeven via digitale weg. We werden door COC erg uitvoerig geïnformeerd in verband met corona en digitaal lesgeven. Voor veel collega’s was dit een grote aanpassing, we hebben onszelf moeten heruitvinden. Een digitale les kan je niet op dezelfde manier geven dan wanneer je voor de klas staat. Dat lukte allemaal, maar toen we opnieuw een paar uur naar school konden om in het echt les te geven, deed dat enorm veel deugd. Op onze school gaat het veelal om leerlingen die ‘kansrijk’ zijn. De digitalisering was voor de meesten onder hen geen probleem. Wat wel opviel, is dat heel veel leerlingen het contact met hun klasgenoten misten en zich mentaal niet goed in hun vel voelden. Als leraar kan je die signalen wel opvangen, maar het is niet eenvoudig om daar dan ook iets mee te doen. Dat is

iets wat in onze opleiding volledig ontbreekt, het bieden van psychosociale hulp.”

Sven: “Het was als vakbondsafgevaardigde niet evident om een eenduidig antwoord te geven op vragen van collega’s. Daarnaast viel ook een deel van de begeleiding die je als vakbondsafgevaardigde krijgt weg. In normale omstandigheden hebben we zo’n twee keer per jaar een vakbondsdag met nascholing. Die vonden nog wel digitaal plaats, maar dat was niet hetzelfde. De interactie en connectie ontbraken.”

Sander: “Dat was bij ons ook het geval. Positief is dat die vakbondsdagen – ook als was het dan digitaal – georganiseerd werden. Maar ik had minder interesse omdat een belangrijk aspect wegviel, namelijk de uitwisseling. Meestal gaat het bij zo’n bijscholing om eerder droge stof en leer je net het meeste uit het contact met andere afgevaardigden.”

Weten jullie collega’s jullie goed te vinden?

Sander: “Collega’s met syndicale vragen vinden relatief vlot hun weg tot bij mij. Ik beantwoord ook vragen van niet-gesyndiceerde collega’s, maar als hun vraag specifiek wordt, raad ik hen toch steeds aan om lid te worden van het ACV. De meerwaarde en het belang van de vakbond komen dan naar boven. Zonder vakbondsafvaardiging moet je er als gewone leraar en niet-gesyndiceerde blind op vertrouwen dat je personeelsadministratie en directie juiste informatie bieden.”

Sven: “Collega’s komen soms iets te laat aankloppen, wanneer de frustraties al hoog zitten. De collega’s die het vaakst vragen hebben zijn de oudere leraren, die vragen hebben over hun pensioen of omgekeerd de beginnende leraren die vragen hebben over hun

statuut. Wat steeds een evenwichtsoefening is als afgevaardigde, is wat en hoe je iets aankaat bij de directie. Je wil immers een goede verstandhouding hebben met je collega's en de directie in de school waar je lesgeeft."

Sander: "Die overlegmomenten met de directie proberen we steeds goed voor te bereiden. Door vakbondswerk leer je de directie goed kennen, waardoor je hen beter kan inschatten. Het helpt bijvoorbeeld om directieleden al in een vroeg stadium over bepaalde zaken te informeren, zodat ze er al over kunnen nadenken voor ze op een grotere vergadering met meer aanwezigen besproken worden."

"Je moeten mensen vinden om anderen te kunnen ontlasten."

Sven Lannoo

© Wouter Van Vooren

Leraren kunnen voortaan sneller vast benoemd worden. Een goede of slechte zaak?

Sander: "Door de nieuwe regeling kan je al na 290 dagen zicht krijgen op een vaste benoeming, en na 360 dagen ook echt vast benoemd worden. Dat kon voorheen pas na 690 dagen. Aan de ene kant is het positief dat een beginnende leraar sneller zekerheid krijgt. In die fase van je leven denk je er immers aan om een huis te kopen en moet je een lening kunnen afsluiten. Aan de andere kant houdt de nieuwe regeling voor vaste benoemingen ook in dat je veel sneller geëvalueerd wordt en minder tijd krijgt om je weg te zoeken. Maar wat als je een diesel bent? Beginnende leraren hebben soms wat tijd nodig om uit te zoeken in welke school, richtingen enz. ze best aarden."

Sven: "Elke leraar zou de mogelijkheid moeten krijgen om bijvoorbeeld uit te zoeken of hij liever bij jongere of iets oudere leerlingen staat. Met de nieuwe regeling word je als beginnende leerkracht geëvalueerd aan het einde van elk schooljaar. Krijg je een slechte evaluatie, dan volg je een persoonlijk coachingstraject van 120 dagen. Als dat twee keer zonder goed gevolg blijft, kan je ontslagen worden. Dat is echt een korte periode als je bijvoorbeeld in de 'verkeerde' klas staat. Het feit dat leraren in opleiding door de coronapandemie geen of weinig stages hebben kunnen doen, helpt ook niet."

Na jarenlange onderhandelingen is hij er eindelijk, de nieuwe onderwijs-cao. Goed nieuws?

Sander: "Persoonlijk vind ik het zeker positief. Hervormingen laten al lang op zich wachten, en het is goed dat er nu ook effectief iets gebeurt. Ik heb ook begrip voor de keuze om niet voor een algehele loonsverhoging te kiezen. De laatste keer dat we loonsverhoging kregen, werd dit door veel collega's als een peulschil gezien. Er zijn wel heel

© Wouter Van Vooren

"Tijdens vakbondsdagen leer je het meeste uit het contact met andere afgevaardigden."

Sander Nachtergaele

wat vraagtekens te plaatsen bij de praktische uitvoering van de verschillende actiepunten uit de cao."

Sven: "De 15 miljoen euro die wordt vrijgemaakt voor de syndicale vrijstelling bijvoorbeeld, is in principe zeer welkom. Vaak gebeurt syndicaal werk nu snel tussendoor of na de werkuren. Of ik neem wel de uren waar ik recht op heb als vakbondsafgevaardigde, maar dan moet ik mijn klas achterlaten. Dat betekent in de praktijk dat ik er dan een collega mee moet belasten. Ik verwacht zeker niet elke week mijn 'syndicale uren', maar één keer per maand zou ik er toch wel even tijd voor moeten kunnen maken."

Sander: "Die tijd is inderdaad nodig om ons vakbondswerk goed te kunnen doen. Het doornemen van de – toch vaak complexe – info en de afstemming erover is niet iets wat je tussen de soep en de patatten doet. Tegelijkertijd kunnen syndicaal vrijgestelde uren door

collega's ook als een privilege worden gezien. Dat is lastig, want je wil een goede verstandhouding met hen hebben. Het dragen van die verschillende petjes, als leraar, als collega, als syndicaal afgevaardigde, als klastitularis is soms wel eens lastig."

Sven: "Hetzelfde geldt voor het budget dat vrijgemaakt wordt voor de werklastermindering. Dat er extra middelen komen om leraren vrij te stellen van taken zoals toezicht houden op de speelplaats of het verzorgen van naschoolse opvang is natuurlijk heel mooi. De werkdruk is al hoog, en dat soort taken is voor veel leraren net de druppel te veel. Te midden van alle hectiek is het soms nodig om de klas op te ruimen of je even te kunnen afsluiten van alle prikkels. In de praktijk vinden we echter onvoldoende mensen om deze taken op zich te nemen, waardoor de leraren dit vaak zelf doen. Ik zie niet waar we op korte termijn extra ondersteuning zouden vinden, ook niet met extra budget. Je moet mensen vinden om anderen te kunnen ontlasten."

Sander: "Los van het praktische probleem van het vinden van man- en vrouwkracht voor die voorziene ondersteuning, ben ik tevreden met de nieuwe cao. Het is bijvoorbeeld een blijk van erkenning dat we eindelijk een vergoeding krijgen voor ICT-materiaal, een internetvergoeding en een aangepaste fietsvergoeding. Dat onze directeurs een loonsverhoging krijgen, vind ik alleen maar terecht, gezien de grote verantwoordelijkheid en het takenpakket dat zij te verwerken krijgen. Onze kerntaak, het leraar zijn pur sang, is en blijft een heel mooie job. Maar als je ziet hoeveel tijd we spenderen aan het plannen van toetsen en taken, lesinhoud en lesvoorbereidingen beschikbaar maken in online-systemen, dan stel je je daar vragen bij. Iedereen kijkt ook mee over je rug: leerlingen, ouders

Wat staat er in de nieuwe onderwijs-cao?

De Vlaamse Regering maakt jaarlijks voor scholen een extra budget vrij van 188 miljoen euro om de **onderwijskwaliteit te versterken** en het **lerarenberoep aantrekkelijker te maken**. Dit budget wordt gericht geïnvesteerd in:

- een budget voor ICT-materiaal;
- een internetvergoeding;
- een verhoging van de fietsvergoeding met 40% (0,21 euro/km, net zoals bij de Vlaamse ambtenaren);
- een loonsverhoging voor directeurs (verhoging ten opzichte van het loon leerkrachten met minstens 31%);
- de aanwerving van beleidsondersteuners ter ondersteuning directeurs basisonderwijs;
- de ondersteuning van startende leerkrachten: ervaren leerkrachten ruimte geven om mentor te worden;
- 550 extra kinderverzorgers voor het kleuteronderwijs;
- werklastermindering: korf van extra uren per school om leraren meer ruimte te geven om beter te focussen op het lesgeven in de klas (vrijstelling van middagtoezicht of toezicht in de studiezaal. Het gaat wel maar maximum om één uur per leerkracht).
- een syndicale vrijstelling voor leerkrachten die vakbondsafgevaardigde zijn, zodat ze zich kunnen vrijmaken voor sociaal overleg.

Consulteer de volledige cao hier: [cao-xii.pdf \(hetacv.be\)](#).

en directie. Die ouders en leerlingen worden bovendien steeds mondiger en veeleisender. De onderwijsinspectie goochelt dan weer met termen die rechtstreeks uit de profitsector komen, zoals kwaliteitscontrole, PDCA (Plan,

Do, Check and Act) en 'checks and balances'. Of die principes zomaar onverkort toepasbaar zijn op het onderwijs, daar heb ik mijn twijfels bij."

| Sarah Verhaegen |